

Nr 51.

Av herrar **Wigforss** och **Sandegård**, *angående frihet för samfundet De Nio från skattskyldighet för fonden Lotten von Kræmers stiftelse och därifrån inflytande medel.*

Den dyrtid, som världskriget skapat och som sedan oförminskad fortvarit, har icke minst drabbat vårt lands diktare. Diktaryrket har under alla tider varit ett av de mest ekonomiskt vanskliga; diktarkall och fattigdom ha tämligen normalt hört och höra fortfarande tillsammans. Mot det lilla fåtal diktare, som förtjänt rikedom eller välstånd på sina verk, står det stora flertalet, som hela livet igenom fått kämpa med nöd eller åtminstone ekonomiska svårigheter, för att sedan, ej sällan, skaffa stora rikedomar åt sina arvingar eller (oftast) förläggare. För personer, som även under normala tider hava det svårt, måste givetvis en så utomordentligt svår dyrtid som den nuvarande bliva särskilt farlig och tryckande. Icke håller kan man vänta, att detta nödläge skall åstadkomma en onekligen rätt påkallad gallring bland författarne, så att de mest obetydande av dessa upphörde att skriva. Tvärtom brukar det gå så att de som minst taga konstnärliga hänsyn och mest skriva efter de kulturellt ointresserades smak stå sig bäst, medan de verkligt inspirerade diktarne, som icke vilja slå av på de konstnärliga kraven, få hårt sitta emellan.

Därtill, kommer att de anslag och stipendier, som hittills utgått åt diktare, genom penningvärdets fall mist omkring två tredjedelar av sitt värde. Det hade därför varit högst önskvärt, att statens anslag till diktarestipendier kunde blivit höjda. I varje fall synes det oss vara en hedersplikt för staten att ej hindra de förefintliga för diktare avsedda fonder.

Bihang till Riksdagens protokoll 1920. 3 saml. 24 häft. (Nr 49—52.)

derna från att utgå till sitt fulla belopp. Detta är emellertid just vad som sker i fråga om samfundet De Nio. Detta samfunds skatt, som redan tidigare utgått med närmare 4,000 kronor, torde för innevarande år uppgå till närmare 6,000 kronor.

Enligt den av Kungl. Maj:t den 18 augusti 1916 stadfästa stadgan är samfundets ändamål och uppgift förnämligast att främja den svenska skönlitteraturen genom prisbelöning av från trycket utgivna skönlitterära alster samt genom utgivande av en tidskrift. Vid utdelande av pris bör i främsta rummet tillses att den svenska skönlitteraturen därigenom må främjas. I sådant syfte bör varje pris avse antingen att åt författare, som genom skönlitterär verksamhet gjort sig förtjänt av offentligt erkännande, bereda den utmärkelse och förmån, ett pris må innebära, eller att åt författare, som i följd av ålder eller sjukdom fått sina förvärvsmöjligheter nedsatta, skänka ekonomiskt understöd såsom belöning för förtjänstfulla, från trycket utgivna skönlitterära alster. Samfundets tidskrift skall huvudsakligen behandla litterära ämnen samt freds- och kvinnosaken.

För den verksamhet, som sålunda åligger samfundet, har detsamma till sitt förfogande »fonden Lotten von Kræmers stiftelse», vilken enligt senast reviderade bokslut äger en behållning av omkring 712,000 kronor. Fondens förvaltning granskas årligen av revisorer utsedda dels av svenska författarföreningen, dels av Kungl. Maj:t.

Samfundet har sedan tillträdet av denna fond årligen påförts beskattning för dess kapital och avkastning. Mot taxeringsnämndens beslut härutinnan hava besvär av samfundet anförts utan att hos prövningsnämnden vinna beaktande.

Om de prövande myndigheternas uppfattning är riktig, skall således icke samfundet De Nio ej heller fonden Lotten von Kræmers stiftelse anses tillhöra någon av de institutioner, som enligt gällande kungl. förordningar angående bevillning av fast egendom samt av inkomst och förmögenhetsskatt den 28 oktober 1910 äro fritagna från skyldighet att erlægga fastighets- och inkomstbevillning samt inkomstskatt. Emellertid kunna vi inte finna annat än att ifrågavarande samfund på grund av det ingående studium av skönlitteraturen, som dess medlemmar måste idka för att kunna sorgfälligt bedöma den samtida skönlitterära produktionens värde, borde betraktas såsom ett vetenskapligt samfund. Dess vetenskaplighet framträder ock i tidskriften Vår Tid, vars nu utkomna årgångar huvudsakligen inrymma sakrika litterära översikter. Även om samfundet ej skulle kunna anses såsom ett vetenskapligt samfund, måste dock Lotten

von Kræmers stiftelse enligt vår mening betraktas såsom »stipendiefond». De av samfundet utdelade »prisen» äro i själva verket understöd, som givas förtjänte författare ej blott som utmärkelse utan, då de utgå i pänningar, jämväl och väsentligen för att bereda dem någon tids frihet från ekonomisk omtanke till underlättande av deras litterära verksamhet. Dessa anslag åt författare äro således jämförliga med stipendier, och stiftelsen bör alltså såsom stipendiefond vara skattefri.

Enär emellertid dessa våra åsikter icke delats av beskattningmyndigheterna, lärer ett riksdagsbeslut erfordras för att bereda samfundet frihet från en beskattning, som drabbar direkt och uteslutande de skönlitterära författarna och speciellt de på en gång fattiga och framstående bland dessa.

Det torde böra bemärkas, att staten nu i alla fall åtnjuter skatt för samfundets till utdelning åt skriftställare tillgängliga medel, i det att pris- eller understödstagarna naturligtvis äro skattskyldiga för vad de i sådan egenskap uppbära. Det är från den dubbelbeskattning, som nu äger rum, befrielse synes böra medgivas. För statens budget spelar givetvis en sådan summa ej någon nämnvärd roll. Ej heller skulle den bliva något farligt prejudikat. Riksdagen har ju nyligen efterskönt en många gånger större skattefordran — å över 100,000 kronor — till Stockholms Högskola. Likväl kunde detta krav ej såsom det här av oss framställda motiveras med hänvisning till gällande skatteförordningars lydelse eller åtminstone anda.

På grund av det nu anförda tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att samfundet De Nio skall äga åtnjuta frihet från skatteskyldighet för fonden Lotten von Kræmers stiftelse och därifrån inflytande medel.

Stockholm den 20 januari 1920.

Ernst Wigforss.

Karl Sandegård.

